

בעל מניות, שהוא גם דירקטור וגם שכיר, שפוטר, זכאי לקבל דמי אבטלה

הכותבים: רו"ח אורנה צח - גלרט, יועצת בתחום ביטוח לאומי

מר חיים חיטמן, רו"ח (משפטן) ישי חיבה - ארצי, חיבה, אלמקייס, כהן פתרונות מיסוי בע"מ
בית הדין האזורי (ב"ל 18-11-13647) קיבל ביום 16/12/2021 את תביעתו של עוז וכתנברג (להלן: "המבוטח")
וקבע כי לא עבד עת קיבל דמי אבטלה שאושרו לו קודם לכן, ולפיכך אין מקום לתבוע ממנו החזר הגמלה.

עיקרי העובדות

המבוטח שימש במשך כ- 10 שנים כיזם, מנהל פיתוח ודירקטור בחברה מסוימת (להלן: "החברה").
בתחילת 2016 נקלעה החברה לקשיים כלכליים. ביום 29/2/2016 קיבל מכתב על סיום עבודתו וב- 27/3/2016
הגיש תביעה לדמי אבטלה לביטוח לאומי (להלן: "הב"ל") ומשום שנמצא משקיע לחברה, משך את התביעה
כיוון ששב לעבודתו.

חודש לאחר מכן, קיבל שוב הודעה על סיום העסקתו. יצוין כי שולם שכרו בעד התקופה 3/2016 עד 5/2016.
בסוף יוני 2016 הגיש תביעה נוספת לדמי אבטלה, שאושרה על ידי הב"ל לתקופה 6/2016 עד 8/2016.
ב- 9/2016 שוב חזר לעבודה ולאחר כחודשיים בהם עבד בשכר כפול מהקודם, פוטר שוב.
הב"ל שילם לו דמי אבטלה בעד 12/2016 עד 2/2017.

ב- 26/1/2017 מונה לחברה נאמן בעקבות צו הקפאת הליכים. ביום 13/5/2018 הודיע לו הב"ל כי התקופה
לתשלום דמי אבטלה שאושרה, אינה מאושרת, מאחר ועבד עת התייצב בלשכת התעסוקה ב-6/2016 עד
8/2016 (התקופה שבמחלוקת). משכך נוצר לו חוב.

לפי המתואר בפסק - לטענת הב"ל החזיק המבוטח ב-30% ממניות החברה בעוד שהמבוטח עצמו טען שהחזיק
10%, אך מדוח רשם החברות עולה כי החזיק 12% ממניותיה.

הסוגייה שעמדה בפני בית הדין להכרעה – האם המבוטח עבד עת קיבל דמי אבטלה
(מפתיע ותמוה בעינינו, שמעמדו כדירקטור וכבעל מניות לא היווה פלוגתא, כי על פניו היה בעל שליטה שאינו
זכאי לדמי אבטלה, אך כדי לסגור על הצדדים נניח כי ייתכן שהחברה לא הייתה חברה מעטים).

טיעוני המבוטח

בתקופה שבמחלוקת התייצב כנדרש בשירות התעסוקה, לא עבד ולא קיבל משכורת. בשנת 2016 מרבית
חברי הדירקטוריון התפטרו ומצבה הכלכלי של החברה התדרדר. בחודש 8/2016 מצא מנכ"ל החברה משקיע
פוטנציאלי שביקש לבחון את כדאיות ההשקעה.

במקביל פנה מנכ"ל החברה למבוטח וביקש ממנו לחזור לעבוד בחברה, והוא הסכים תוך התניה לקבלת שכר
גבוה הרבה יותר מהקודם. המבוטח חזר ועבד חודשיים ב- 9/2016 עד 10/2016 ופוטר שוב.
למרות הפסקת העבודה, המשיך לשמש דירקטור בחברה מספר חודשים נוספים לאחר פיטוריו (עד שנמכרה
לבסוף). לטענתו, המשך כהונתו כדירקטור אינה פוגעת בעובדה שלא עבד.

טיעוני הביטוח לאומי

במס הכנסה המבוטח הוגדר כבעל שליטה והיה אחד משני מורשי החתימה בחברה.
בעדותו לחוקר הב"ל, ציין כי הגיע לחברה למספר שעות פעמיים עד שלוש פעמים בשבוע.
מנכ"ל החברה העיד בפני חוקר הב"ל כי המבוטח סייע להמשך פעילות החברה, בזמן היותו מובטל.

למבוטח, כבעל מניות וכמייסד החברה היה אינטרס להמשיך להפעיל את החברה ואכן השתכר גם לאחר שמונה לחברה נאמן.

זכאותו של המבוטח לדמי אבטלה לחודשים 1/2017 עד 2/2018 אינה חלק מהפלוגתא בתיק. עולה מעדות המבוטח דווקא, כי הביטוח הלאומי ניסה להרחיב חזית בחקירה הנגדית ולטעון כי המבוטח נהג בחברה כמנהג בעלים.

החלטה

מנסיבות פרוצדורליות לא מקבל בית הדין את כל ממצאי חקירות הב"ל, ומנגד משתכנע מעדויות המבוטח, כי עם פיתוריו בתקופה שבמחלוקת חתם כדין בלשכה, לא עבד ולא קיבל שכר. בעניין חזרתו לעבודה בשכר כפול, שלטענת הב"ל היה בגין חודשים קודמים שעבד בהם ולא קיבל שכר, שוכנע בית הדין כי המבוטח הקים רף גבוה לעניין שכרו בכוונה תחילה, כדי ליצור מחויבות ולהראות מידת רצינות של החברה והמשקיע ו"למנוע מטוטלת".

התביעה התקבלה.

משפט הסיום בהכרעת בית הדין הוא החשוב מכל לדעתנו, ובגינו נכתב מאמר זה, ונצטט: "יצוין כי עילת הדחייה על ידי המל"ל הייתה ניתוק יחסי עבודה בין התובע למעסיקתו ולא היותו דירקטור או בעל מניות. התובע שימש כדירקטור מכוח היותו יזם בחברה וממייסדה. לא הוכח מהו היקף בעלותו של התובע בחברה (האם 30%, כטענת הנתבע או 10%, כטענת התובע). מדוח רשם החברות שצורף על ידי הנתבע לסיכומיו מעלה כי התובע מחזיק כ-12% בלבד מהון המניות של החברה. התובע עבד כמנהל פיתוח בחברה שאינו קשור להיותו דירקטור או בעל מניות". (ההדגשים אינם במקור) פעם נוספת אנחנו נתקלים בפסק דין שנסוב כולו על עדויות, נסיבות, ומשקלות של תיאורי מעשה, בעוד שהמחוקק קבע לעיתים קרובות כללים מסגרות ותקרות. בענייננו, קבע המחוקק כי ביטוח אבטלה לא יחול על בעלי שליטה, בחברת מעטים. נאיר כי לא צוין בפסק בבירור האם החברה הנדונה הייתה "חברת מעטים".